

MAIORESCU și TEATRUL

Legăturile lui Titu Maiorescu — profesor, criticul, ministrul, spectatorul — cu teatrul au fost numeroase. Consemnăm câteva fapte și întâmplări mai puțin cunoscute.

La 11/23 aprilie 1864, Titu Maiorescu, rector al Universității din Iași, iscălea, cu mână proprie, o circulară tipărită, adresată instituțiilor culturale din capitala Moldovei, pe care le invita să participe la comemorarea lui Shakespeare: „ziua aniversării triseculare a nașterii lui Shakespeare, Universitatea de Iași, solidară în interesele de științe și arte cu colegile ei din Europa occidentală, va serba, împreună cu dîsele, această zi, și anume printr-un discurs corespunzător, ținut de profesorul de literatură modernă d. V. Alexandrescu“ (*Arhivele Statului, Iași, Fondul Conservatorului Iași, dos. i, f. 68*).

Profesorul de literatură modernă era V. A. Urechîă. Maiorescu a făcut o „introducere“ la expunerea acestuia.

Ministru al Instrucțiunii, Titu Maiorescu a susținut pe Alexandru I. Odobescu (numit la 4 februarie 1875 director al Teatrului cel Mare) în strădania lui de a restaura clădirea teatrului, ajunsă o ruină. Maiorescu va fi învinuit că a cheltuit „sume considerabile“, cu prilejul restaurării teatrului, depășind creditele alocate, încheind „fără paza formelor legale“, contracte prin bună învoială. (*Din raportul prezentat Adunării Deputaților de către delegații Camerei, pentru punerea sub acuzare a foștilor miniștri din cabinetul Las-căr Catargiu*).

Numeroasele referiri din *Jurnalul*, nepublicat încă, ne dezvăluie pe Maiorescu, asiduu spectator, atît în țară cît și peste hotare, la reprezentațiile de teatru și operă. Spicuiesc din multele: „24 ianuarie 1893 : Seara la 8 teatru gală. *Sommernachtstraum* de Shakespeare, traducerea Sterian, muzica de Mendelssohn Bartoldy, executată sub direcția Wachmann, de bună calitate, o cantată de Urechîă și în scena din urmă intercalată o poezie de Ollănescu“; 22 august/3 septembrie 1893, Viena : „seara în loja nr. 10 la *Lohengrin*. Rău jucat și cîntat de cele 2 femei, dar tot măreț efect“. 30 dec. 1893, Abbazia : „teatru așa prost, încît după un act am plecat“; 9 august/10 sept. Viena : „Aseară la *Tannhäuser*, Brătescu (I. Al. Brătescu-Voinești n.n.) foarte contra, neplăcîndu-i opera în genere, în special contra Wagner“; 3/15 ian. 1895, Viena : „Nu ies astăzi din odaie... cetim împreună (cu soția n.n.) : Ibsen, *Klein Eyolf*, interesanta dramă în 3 acte“; 15/27 ian. 1895 : „Jeri Junimea ani-

mată la mine, cetit actul I din traducerea mea *Klein Eyolf* de Ibsen“.

Încîntat de piesa lui Ibsen (a mai citit încă o dată actul I, tradus de el, într-o cameră a hotelului Binder din Iași, de față fiind Emilia Humpel, sora-sa, P. P. Negulescu, Teohar Antonescu, Maiorescu, înainte să sfîrșească traducerea Micului Eyolf s-a adresat, pentru a obține autorizația traducerii, lui Ibsen personal (care de altfel avea obiceiul să interzică, pe cale diplomatică, reprezentarea neautorizată a pieselor sale) : „Herrn Henrik Ibsen, Christiania, Norwegen. Hochgeehrter Herr und Meister, In der kleinen rumänischen Literatur existiert bis jetzt nichts von Ihren Werken...“ (În realitate, Ibsen începuse să fie mai de mult tradus în românește, chiar și în Transilvania). Traducerea, scria Maiorescu, ce se declara vechi admirator al dramaturgului nordic, urma să apară în „Convorbiri literare“. Pentru informațiuni asupra revistei românești, Maiorescu indica lui Ibsen articolul, (de altfel redactat chiar de el) „Rumänische Sprache und Literatur“ din „Brockhaus Conversation Lexikon“, precum și „Larousse“-ul.

Desigur că autorizația a venit, căci Maiorescu, legalistul, n-ar fi continuat cu traducerea. Dar criticul nu disprețuia de fel teatrul de un gen mai „ușor“ (frecventa, după cum se știe, spectacolele de revistă scrise de Iacob Negruzzi și D. R. Rosetti-Max, cumnații săi, cu muzica aranjată de fiica sa Livia), încît, de cîte ori se afla la Viena, se ducea să vadă spectacolele de la celebrul teatru de operetă „an der Wien“ : „25 dec. 1895, am tras la Grand Hotel. În fugă la „Theater an der Wien“, unde [am cumpărat] 5 bilete orchestră pentru noua operetă *Waldmeister* de Strauss... cam farce, dar bine jucată și cîntată, rău Girardi“ (totuși unul din reputații interpreți de operetă).

Aflat la Londra, în vara lui 1896, Maiorescu și soția (însoțiți de tînărul I. Al. Brătescu-Voinești) se duc la teatrul „Savoy“ să vadă *Mikado*, operetă „bine jucată, deși cu un sfîrșit cam prea de farsă“. În general, Maiorescu nu gusta interpretarea șarjată, chiar cînd era vorba de o comedie sau de un vodevil. Astfel, aflat la Londra, în seara de 14/26 august 1896, s-a dus să vadă, la Globe-Theatre, o comedie care a făcut la vremea ei turul lumii : *Charley's Aunt* (la noi *Mătușa lui Carol*, a fost jucată cu mare succes de Niculescu-Buzău și Alexandru Mihailescu), dar n-a putut sta pînă la sfîrșitul spectacolului : „așa de exagerat jucată, încît am plecat după actul 2“.